

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
ahová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,

ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetési és hirdetési pénzek, valamint a reclamatiók.

Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

A földmívelési tárcza 1895. évi költségvetése.

Mesterséges kaszáló alakítása.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot

Vegyesek.

Magas látogatás a kmonostori tanintézetnél. — Gyászhir. —

Uj hitelintézet Kolozsvárott. — A szeszmonopolium. —

Átmeneti intézkedések a sommás eljárásra nézve. —

A szent-pétervári nemzetközi gyümölcs- és borkiállítás.

— Erdélyi székely fiuk erdészeti szakiskolája.

— Árpakivitelünk szeptemberben. — Uj salétrom-

savas telepek. — Gyümölcsbor Franciaországban.

— Baromfi-kiállítás Debreczenben. — Idei komló-

termelés.

Fiaczi értesítő.

Hirdetések.

A földmívelési tárcza 1895. évi költségvetése.

Sokszor hangoztatjuk, hogy agricultur állam vagyunk. Mindnyájan tudjuk, hogy közigazdaságunk főoszlopa a mezőgazdaság. És mégis olyankor szoktuk hangoztatni, hogy agricultur állam vagyunk, mikor azt akarjuk constatalni, hogy közigazdasági politikánk legelhanyagoltabb, legmagára hagyatottabb ága a mezőgazdaság. Sok idő kellett a míg a földmívelésügy külön tárczát kapott. És ezen legfiatalabb miniszterium költségvetése oly szerény keretben mozog viszonyítva a mezőgazdaság fontosságához, és a szükséges tenni valókhöz, hogy nem csodálkozhatni, ha emiatt folyton panaszt hallunk.

Annál örvedetesebb, hogy kormányunknak kezd nem mostoha gyermeke lenni a földmívelésügyi miniszterium. A jövő évi előirányzatban 604 ezer 682 frttal több vétetett fel.

A költségvetés a következő: A folyó évi költségvetésben a kiadás 15,960.034 forintba ruggott, a jövő évi előirányzat 16,564.716 forint azaz 604.682 forinttal több.

A kiadási czimek a következők:

	frt.	a tavalyinál frt.
Központi igazgatás	478.167	+ 49 367
Állami erdők	5,255.227	+ 170.698
Erdőfelügyelőségek	151.450	+ 13.050
Országos erdei alap	110.800	+ 10.800
Állami lótenyésztési intézetek	5,238.965	+ 88.142
Mezőrendőrség és mező-		
gazdasági statisztika	31 920	+ 900
Meteorológiai és földmágn-		
ességi központi intézet.	36.337	+ —

	frt.	a tavalyinál frt.
Állategészségügy	257.741	+ 21.558
Budapesti állatorvosi aka-		
démia	93.399	+ 13.799
Vinczellériskolák, orsz bo-		
rászati kormánybiztos és		
szőlőszeti és borászati		
felügyelők	110.838	+ 132
Borászat	10.445	— 1.000
Gazdasági tanintézetek és		
gazdasági ismeretek ter-		
jesztése	691.805	+ 113.679
A gazdaság különböző		
ágainak emelése	36.701	+ 7.004
Országos közigazdasági		
alap	56.248	— 1 987
Selyemtenyésztés emelése	2,345 000	—
Allattenyésztés és tejgaz-		
daság	226.673	+ 8.533
Kincstári birtokok	226.159	— 12.289
Perköltségek	12.000	—
Földtani intézet	56.339	+ 3,360
Orsz. vízépitészeti és talaj-		
javítási hivatal	137.800	+ 1.500
Folyammérnöki hivatalok.	245.220	+ 6.046
Vizi munkálatok	466.470	+ 65,670
Kulturmérnöki hivatalok .	233.650	+ 41.550
Halászat	15.650	+ 4.150

Legjobban véljük ismertetni ezen tárcza előirányzatát, ha a pénzügyminiszter exposéjának a földmívelési tárczára vonatkozó részét közöljük.

„A földmívelési tárczánál most is azt a vezérelvet követtük, hogy miután a mezőgazdaság Európaszerte és így nálunk is nagy nehézségekkel küzd, miután a szemtermelés jelenleg kevésbé rentabilis és alig van kilátás rá, hogy kedvezőbb viszonyok közé kerüljön; ma is azt a vezérelvet követjük, hogy minden olyan versenyt, mely terményeink árára deprimálólághat, lehetőleg korlátozzuk, ellenben minden olyan irányt, mely versenyképességünket növeli, elősegítsük.

Hiszen, t. képviselőház, ezzel a kereskedelmi politikával talán közelebbről részletesen is fogunk foglalkozni e házban és akkor a tisztelt képviselő uraknak módjukban lesz az iránt bölcsen határozatot hozni, hogy vajjon egy más kereskedelmi politika követése nem-e veszélyeztetné még inkább mezőgazdasági érdekeinket. Mert a kérdéseknek alapos mérlegelése alighanem ezt a politikát fogja igazolni.

De t. ház, e politika természetesen nem a földmívelési tárcza körében jut számszerű kifejezésre, mert hiszen az részint oly adminisztratív intézkedésekből áll, a melyek számszerűen kifejezésre

nem jutnak a költségvetésben, részint pedig olyan kiadásokból, melyek a jövedelemnek szaporodását célozzák, mint jelöl a vasuti vonalak fejlesztése, tarifák rendezése, a hajózás elősegítése, nagyobb mérvű kikötőépítkezés, a melyekre igen jelentékeny összeget vettünk fel a költségvetésben, de a melyek nem ennél a tárczánál, hanem a kereskedelmi tárczánál fordulnak elő, csak hogy közvetve visszahatnak mindenesetre a földmívelési érdekek előmozdítására. Azért szem előtt tartva azt az eddig is követett elvet, hogy mivel a szemtermelés kevésbé rentabilis, az állattenyésztés elősegítésére, az állati termények értékesítésére, továbbá a kertészet, gyümölcsészet, valamint az erdészeti nagyobb mérvű fejlesztésére, belterjesebb gazdasági adminisztrációra és a mezőgazdasági ismeretek nagyobb mérvű terjesztésére legyünk képesítve, emeltük e tárczának is rendes kiadásait 604,000 forinttal.

Ezen 604,006 frtból 170,000 frt és 88,000 frt az előbbi az erdészetenél, a másik a lótenyésztési intézeteknél van előirányozva, tulajdonképpen olyan, a mely üzemi természetű és kiadási többletnek tulajdonképp nem tekinthető.

Többi részeiben azonban jelentékenyen emeltük a kiadásokat. Így 49,000 forinttal a központi kiadásokat, mert éppen azon belterjesebb mezőgazdasági adminisztráció érdekében a mezőrendőrségi törvények köteles végrehatása érdekében, mellyel lehetetlen volt a központi kiadások szaporítása.

Különben a központi kiadások emelkednek 24,000 frttal, a mennyiben a jószágigazgatóságoknak eddig külön czimen előirányzott költsége a központba tétetett át. 10,800 frtot fordítunk most első kiadásként a bírság pénzeiből alkotott erdei alapnak állami bevételekből való dotációjára azért, hogy a fásításokat a keresletnek megfelelőleg nagyobb mértékben foganatosíthassuk. 21,000 frttal többet fordítunk az állategészségügyi kiadásokra, 15,000 frttal többet az állatorvosi akadémiára, 115,000 frttal többet gazdasági tanintézetekre és 8 és fél ezer frttal többet az állattenyésztés és tejgazdaságra, a melyre vonatkozólag megjegyzem, hogy az állattenyésztés és a tejgazdaság emelése érdekében eddig tett nagy kiadások a költségvetésben kívül eszközöltettek, a mint erre beszédem végén leszek bátor visszatérni.

Végül 114,000 frtot fordítottunk a vízépitészeti, folyammérnöki és culturmérnöki hivatalokra, először azért, hogy különösen a medertisztítási és vontatási költségeket dotálhassuk és másodsor, hogy a culturmérnöki intézményt is fejleszthessük és vidéki culturmérnöki hivatalok felállítását is megkezdhessek.”

Lóhere, luczerna

és egyáltalán gazdasági magvakat

legmagasabb áron vásárol

Mauthner Ödön

magkereskedése,

B u d a p e s t e n, A n d r á s s y - ú t 23. s z.

A legnagyobb emelkedés tehát az állami erdőknél és a lótenyészintézeteknél látszik. Ezen kiadások azonban üzemi természetűek s megfelelő jövedelem-többlettel ellensúlyoztatnak. Fejlődést látunk a gazdasági szakoktatásnál, a budapesti állatorvosi akadémiánál, az állategészségügynél, a kulturmérnöki hivataloknál.

Legnagyobb örömeinkre szolgál, hogy a gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztésére 113.679 frttal emelkedést látunk. A mezőgazdaság jelenlegi nehéz küzdelme között, legnagyobb szükség van a szakismeretekre. Csak a szakismeretek útján kerülhetjük el a már-már fenyegető válságot.

A többi kiadási czimeknél mutatkozó emelkedés legnagyobb részint üzleti befektetés ezek nem tekinthetők úgy, mint direkt a mezőgazdaságunk országos érdekében tett kiadások. Ha jól fontolóra vesszük ezen tárcza költségvetésének emelkedését és dotáczióját — leszámítva az állam külön üzleti befektetéseit — nagyon kevés emelkedést látunk, de szolgáljon ez is örömeinkre, jelül annak, hogy kezd mezőgazdaságunkra is figyelem fordítani.

Mesterséges kaszáló alakítása.

Felelet T. D. ur kérdésére.

Mesterségesen készített kaszálók létesítésénél sok körülményt kell fontolóra vennünk, mielőtt megállapíthatnánk, hogy miféle növények vetése által létesítsük.

Első sorban a talaj és klímánk jó számításba. Ez alkalommal tudjuk, hogy középkötött agyagos talaj, meglehetősen mésztartalommal, nem száraz, nem is nedves, az agyag minden színárnyalatával, felszíne hullámos, de szelid emelkedésű, hasonló altalajjal. Ezenkívül ezideig mint jó erőben levő szántó lett használva. Klímája elég csapadékos, és kellő meleg. A kérdéstevőtől azt is tudjuk, hogy szarvasmarha számára kívánja a kaszálót létesíteni.

Ezen feltételek alapján oly növényeket kell ajánlatba hozni, melyek a mondott körülmények között jól díszlenek. Számításba kell vennünk, hogy kellő arányban legyenek herefélék és fűfélék, aljfüvek és magas szálfüvek. Azonkívül igyekeznünk kell sokféle takarmánynövényből állítani elő a keveréket. Főleg azért, mert így a kaszáló tartosabb, de azért is, hogy így könnyebb eltalálni olyanokat, melyek igazán jól fognak tenyészni. Tegyük fel, hogy 5 féle növényből állítjuk elő a keveréket és feltevésünk csalt kettő talajunkban nem tenyészik kellően és mindakettő szállfü, marad kaszálónkon 3 aljfü és ha ezek is herefélék, melyek 2—3 év alatt kipusztulnak, három év múlva oda a kaszálónk. Azért is ajánlatos sokféle takarmánynövényből állítani össze a keveréket, mivel a különféle növények különböző éveken érik el vegetációjuk tetőpontját, így minden évben biztos hozamunk lesz és a növények sem ölik egymást ki.

A következő takarmány növényekből véljük legcélszerűbben — bár százféle változatban lehetne megadni — készíteni a szándékolt kaszálót és pedig a következő arányban.

Vörös here	5 %
Baltaczim	15 "
Luczerna	5 "
Korcs here	10 "
Fehér here	5 "
Csomos ebir	10 "
Réti czenkesz	5 "
Angol perje	10 "
Olasz "	5 "
Francia perje	10 "
Mezei ecset pázsit	5 "
Mezei komocsin	15 "

Azon kérdésre, hogy holdanként mennyi vetőmagra van szükségünk körülményesebb a felelet. Strebler vetőmag kiszámítási módját fogjuk használni. Először tisztába kell jönnünk, hogy ha külön-külön vetnénk az ajánlott növényeket, holdanként mennyi vetőmagra volna szükségünk.

Vörös here	12.5 kl.
Baltaczim	30.0 "
Luczerna	17.0 "
Korcs here	8.5 "

Fehér here	8.5 kl
Csomos ebir	24 0 "
Réti czenkesz	34 5 "
Angol perje	34 5 "
Olasz perje	45 5 "
Francia perje	68 5 "
Mezei ecset pázsit	13 5 "
Mezei komocsin	10 0 "

Ezen vetőmag szükséglet vonatkozik ideálisan tiszta és csiraképes magra. Vegyük fel például, hogy egy kilogramm vetőmagban valami féle magból van 10.000 szem. Csak úgy lehet ebből tízezer növény, ha ezen tízezer szem mindenik ugyanatféle növény magja, más nincs benne és mindenik csiraképes.

Ezt azonban el nem érjük a különféle takarmány növények magja és különösen a fűféléké nagyon kevert idegen gyom és más magvakkal; ezen kívül csiraképessége is nagyon különböző, van olyan, hogy csiraképessége alig 8—10 %, azaz 100 szem magból 8—10 kél ki. Számításon kívül ezen körülményt nem szabad hagynunk. A tisztaság és csiraképesség határozza meg, hogy a vetőmag mennyire használható. Ezért a kettőt együtt százalékban kifejezve „használati értéknek“ nevezzük.

A vörös here használati értéke pl. 88. Ha ezen használati értékkel szorozzuk a normális vetőmag szükségletét, kapjuk kilogramm százalékokban a vetőmag szükségletét.

Pl. a vörös heréből kell uormális vetőmagmennyiség 12.5 kl. ha ugy tisztaság, mint a csiraképesség 100 % volna és így a használati értéke is 100 volna, ámde csak 88. Szorozzuk a 12.5×88 -al = 1100 kilogramm százalék. Ez azt teszi, hogy a 12.5 kl. melynek h. é. 88 csak 11 kl. olyan magnak felel meg, melynek használati értéke 100.

Még azt is tekint be véve, hogy, ha nem egyféle növényt vetünk egyhelyre, ugyanakkora területen több növény fér el, anélkül, hogy tenyészükben egymást akadályoznák. Számítva tovább az alátakarás hiányosságára, a talaj göröngyösségére. Jelen esetben 20 % ráadást adhatunk.

Eszerint számításunk következő:

	20% ráadással
Vörös here	1100 kl. % = 1320
Baltaczim	2530 " " = 3024
Luczerna	1540 " " = 1848
Korcs here	612 " " = 734
Fehér here	714 " " = 856
Csomos ebir	1272 " " = 1526
Réti czenkesz	2484 " " = 2980
Angol perje	2449 " " = 2937
Olasz perje	3003 " " = 3603
Francia perje	4521 " " = 5425
Mezei ecset perje	364 " " = 436
Mezei komocsin	880 " g = 1056

A 20 % ráadással kiszámított kilogramm százalékokat, mivel a keveréket %-okban állapítottuk meg, szorozzuk a megfelelő %-ék arány számokkal, keresvén hogy pl. 5 % vörös herének, hány kilogramm felel meg kilogramm százalékokban.

Vörös here	$\frac{1320 \times 5\%}{100} = 60$ kl. %
Baltaczim	$\frac{3024 \times 15}{100} = 454$ " "
Luczerna	$\frac{1848 \times 5}{100} = 92$ " "
Korcs here	$\frac{734 \times 10}{100} = 73$ " "
Fehér here	$\frac{856 \times 5}{100} = 43$ " "
Csomos ebir	$\frac{1526 \times 10}{100} = 153$ " "
Réti czenkesz	$\frac{2980 \times 5}{100} = 149$ " "
Angol perje	$\frac{2937 \times 10}{100} = 294$ " "
Olasz perje	$\frac{3603 \times 5}{100} = 180$ " "
Francia perje	$\frac{5425 \times 10}{100} = 543$ " "
Mezei ecset pázsit	$\frac{436 \times 5}{100} = 22$ " "
Mezei komocsin	$\frac{1056 \times 15}{100} = 158$ " "

Ha most a százalékok szerint kapott kiloszálékokat minden növény megfelelő használati ér-

tékével osztjuk, megkapjuk a vetőmag szükségletet kilogrammokban.

Vörös here	$\frac{66 \text{ kl. } \%}{88} = 0.74$ kl.
Baltaczim	$\frac{454}{84} = 5.40$ "
Luczerna	$\frac{92}{88} = 1.04$ "
Korcs here	$\frac{73}{72} = 1.11$ "
Fehér here	$\frac{43}{84} = 0.51$ "
Csomos ebir	$\frac{153}{53} = 2.88$ "
Réti czenkesz	$\frac{149}{72} = 2.07$ "
Angol Perje	$\frac{294}{71} = 3.30$ "
Olasz perje	$\frac{180}{66} = 2.72$ "
Francia perje	$\frac{543}{66} = 8.22$ "
Mezei ecset pázsit	$\frac{27}{22} = 0.82$ "
Mezei komocsin	$\frac{158}{88} = 1.79$ "

Utolsó kérdése kérdéstevőknek, hogy minő védnövényvel vesse? A legjobb vetési idő, ha nem akarjuk a tél koczkázatának kitenni vetésünket a kora tavasz, mikor a föld kellőleg felmelegedett, de még nem szikadt ki és így kellő nevéssége van. Ha tehát ezen időben szándékunk vetni, magunk részéről legcélszerűbb védnövénynek tartjuk az árpát, mely kellő védelmet ad, de nem bokrosodik, növekedésével nem öli el a védelme alatt álló növényeket, korán lekerül és kellő hasznót hajtó növény még az évben.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.

Szeptember havában többszöri esőzések voltak; különösen a hó vége felé jó espadék, mely országsteret teljesen porhanyóssá is tette a talajt, természetesen a szántás és vetési munkálatok is jobban haladhattak. A gabonavetéssel a gazdák — egy két vidéktől eltekintve — nagybárra elkészültek s a buza, rozs és árpa szépen ki is kelt; a repce is meglehetősen jól kelt de csakis az esőre javult annyira, hogy most már erőteljesnek jelezhető.

A kukoricza törésével a gazdák többnyire elkészültek; egy két vármegyét kivéve a hol a termés meglehetősen közepes volt, az összes eredmény igen gyenge. A kukoricza hozama viszonyítva az előző évhez, mintegy 50 %-kal kisebb; minőségre nézve is kedvezőtlenebb az eredmény. A kukoricza a nyár folyamán uralkodott aszály következtében nem volt képes mindenütt csövet hajtani s a hol csövet kitolta ott is nagyobb részben apró, törődött szemű magot fejlesztett. A lapályos és esőjárta vidékeken nevezetesen az erdélyi részeken a kukoriczatermés tűrhető volt.

A dohány termés sem volt kielégítő; néhol ugyan termett 5—6 métermázsra kat. holdankint, mindazáltal az országos terméseredmény alig volt nagyobb mint 4 métermázsra.

A takarmány és cukorrépa terméshozama is a száraz idő befolyása alatt állott; csak az utóbbi esőzésekre javult néhol a répa. A cukor és takarmányrépa hozamát átlagban 60—80 métermázsára lehet becsülni; helyenkint a termés, főleg a hol az eső még meglehetősen javított rajta, 100—120 métermázsára is rughat, kat. holdankint.

A burgonya termés is számos helyen gyenge volt; többnyire betakarították. Az országos termésátlag mintegy 20—25 métermázsára tehető; némely helyen a burgonyát a penészgomba és a cse-rebogár álcájára pusztítja. Minőségileg is sok kívánni valót hagy fenn ez a termés. Legjobban fizetett a burgonya a Tisza-Maros szögén és az erdélyi részekben.

Mesterséges takarmányneműkből a termés épen csak hogy tűrhető volt: a sarju hozama némely vidéken kielégítette ugyan a gazdákat, de ha az országos eredményt tekintjük, alig $\frac{1}{3}$ része volt az idei termés a múlt évének. A gyenge takarmány-

termés következtében a takarmány hiánya miatt a gazdák számos helyen panaszkodnak; az esőzésekre azonban a rétek és legelők kiszáradtak, remélhető, hogy a takarmányhiányon, főképp ha hosszú ősz lesz, jelentékenyen segítve lesz. A póttakarmány-félék csalamádé, hajdina, tarlórépa, stb. szintén javultak az esőre, többé-kevésbé kielégítő termést szolgáltatnak.

Gyümölcs csaknem országszerte meglehetősen sok termett, de a hosszan tartó szárazság és aszály miatt jelentékeny rész férgettségre lett s lehullott. A szőlőtermés minőségileg jó volt; mennyiségileg a termés fele részben közepes, fele részben gyenge és rossz volt.

Vegyes közlemények.

— Magas látogatás a kimonostori tanintézetnél. Gróf Bethlen András volt földmívelésügyi miniszter e hó 17-én — mint értesülünk — magas látogatásával szerencsésítette első ízben a kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézetet és első sorban megköszönte a tanári karnak a ministeri székbe történt távozása alkalmából hozzá intézett meleg hangú elismerő bucsu fölrátat. Azután szemlét tartott a tanintézetten általa létesített alkotások felett s nagy meglepéssel gyönyörködött és elismerését fejezte ki úgy azok sikerülte, valamint egyáltalán ezen hazarészünk méltó büszkeségét képező felsőbb gazdasági tanintézetnek nagy előhaladása fölött. A volt földm. miniszter azután K. Vörös Sándor kir. tanácsos gazd. tanintézeti igazgató és Ritter Gusztáv a gazdasági tanintézet főkertészének kíséretében meglátogatta az erdélyi gazdasági egyesület tulajdonát képező állami kezelésben lévő faiskolát Kolozsvárt. Ez is a gróf Bethlen András volt földm. miniszter helyes érzékére valló momentális alkotása, mert ő tette lehetővé, hogy a gazdasági egyesület óriási áldozatai mellett is ezen sok éven át csak tengődött faiskola rendeltetésének magaslatára emelkedhessen és most már évente 20 - 40 ezer gyümölcsfa csemetét bocsáthat, darabonkénti potom 25 kr. árért, a nagy közönség rendelkezésére. Méltó gyönyörrel szemlélhetette ezt, mert ez a gyümölcsfa iskolák igazi remeke. gróf Bethlen András rövid négy évi ministersége alatt — egyebek mellett — a gyümölcs tenyésztésnek igazi lendületet adott és mondhatni 20 év mulasztását potolta s ezért is igazi hálaival adózhat neki a gazdaközönség. Ezen nagyszabású, remek faiskola alapos megszemlélése után a volt miniszter onnan a legnagyobb meglepéssel és örömmel távozott.

— Gyász hír. Szakáts Mózes a székelyudvarhelyi evang. reformatus kollegium rendes tanára, az ugyan ottani polgári olvasókör elnöke és több egyházi, iskolai és más jótékony testületnek tagja, életének 66-ik évében f. évi október hó 13-án elhunyt. Hátra hagyott családján kívül, melyet az elköltözött a rajongásig szeretett, külön gyászjelentést adott ki elhunytáról a reform. kollegium előjárásága és tanári kara, mely 25 éven át folytatott tanári működését *langbuzgalmunak* jelzi; valamint a polgári olvasókör, mely így jellemzi a nagyérdemű férfiút: „Az ernyedetlen szorgalom, fáradhatlan munkásság példányképe költözött el körünkből. 22 éven keresztül volt polgári olvasó-körünknek buzgó és érdemes elnöke. Emléke élni fog körünkben.“ Az elköltözöttet sirató nejlén, Ilonka leányán és Zoltán fián kívül, nagy rokonság — köztük lapunk szerkesztője is — és a jó barátok nagy sokasága siratja és gyászolja. A közjóért oly sokat fáradozott ember nyugodjék csendesen; érette zokogó kedveit pedig vigasztalja az a tudat, hogy fájdalmukban sokan sokan osztozunk.

— Uj hitelintézet Kolozsvárott. A pénzügyi viszonyokban Kolozsvárott már régebben oly fordulat állt be, mely az itteni piac helyzetét bizonytalanná tette. Most már, a midőn a kolozsvári pénzügyintézetek helyzete tisztázva van és áttekint-

hető, az itteni legelőkelőbb társadalmi és kereskedelmi körök a Pesti magyar kereskedelmi bankkal összeköttetésbe léptek azon célból, hogy a kolozsvári viszonyokhoz alkalmazkodó erőteljes pénzügyintézet létesíttessék, melynek az legyen a hivatása, hogy a piac pénzügyi ujjaszervezését keresztülvigye és úgy Kolozsvár, mint Erdély pénzügyi igényeit az eddiginél teljesebb mértékben és egészségesebb alapon elégítse ki. A Pesti magyar kereskedelmi bank az érintett kezdeményezés folytán elhatározta, hogy Kolozsvárott 2 millió korona alapítóke fölött reudelkező bankot alapít, mely „Erdélyi bank és takarékpénztár“ czim alatt működését már a legközelebbi napokban meg fogja kezdeni. Az intézet igazgatóságában és felügyelő bizottságában többek között báró Bánffy Ernő, gróf Béldy Ákos főispán, gróf Bethlen Gábor orsz. képviselő s az E. M. K. E. elnöke, Csiky Viktor egyetemi tanár, gróf Bethlen Bálint orsz. képviselő, Deáky Albert ügyvéd, báró Feilitzsch Arthur főerdőigazgató, Hóry Béla árvaszéki elnök, báró Jósika Gábor országos képviselő, Kiss Ernő nagykereskedő, gróf Kornis Viktor, Sándor József az E. M. K. E. alelnöke, Szabó József az Erdélyi gazdasági egyesület elnöke, Szekula Ákos a „Riunione Adriatica“ főfelügyelője, gróf Teleki László orsz. képviselő, Ugron Gábor orsz. képviselő, gróf Vas Béla és mások foglalnak helyet. A részvények egyelőre nem fognak forgalomba hozatni. Ez intézet létesítése által Erdély, de különösen Kolozsvár közgazdasági érdekeinek előmozdítása körül valóságos érdemet szerez a Pesti magyar kereskedelmi bank és közreműködése egyuttal biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az új bank az anyaintézet által követett kipróbált és racionális üzleti elvek érvényesítése által egyrészt az itteni közönség bizalmát megnyerendi, másrészt pedig, hogy működése Kolozsvárott a közgazdasági fejlődés egy új egészséges korszakát fogja kezdeményezni.

— A szeszmonopolium. A miniszterelnöknek közlései a szeszadótörvény ujjáalakítása tárgyában, mint a „Neue Freie Presse“ egy budapesti távirata jelenti, a tárgyalások mai stádiumában csak az általánosságokra szorítkozhattak. Az eszme, mely felett a két pénzügyminiszter megállapodásra jutott, abban áll, hogy az állam a belföldi fogyasztás részére szükséges nyers szesz mennyiséget fix beváltási áron átvegye, az átvett szeszt finomíttassa és a finomított pálinkát nagyban (en gros) eladja. A beváltási árak megállapításánál főleg a mezőgazdasági szeszgyárak érdekeire lennének tekintettel. A pálinkának gyártása a kivitel részére, valamint a kicsinyben való eladás ezután is szabad marad. Tehát nem olyan monopoliumról van szó, mint a milyen Németországban és Franciaországban tervezetett.

— Átmeneti intézkedések a sommás eljárásra nézve. Olvasóinkat érdekelve, közöljük, hogy az igazságügyminiszter most kiadott rendeletében az 1894: XVIII. t.-cikkre vonatkozólag, a mely a sommás eljárásról szól, a következő átmeneti intézkedéseket teszi: Azokat a kisebb polgári peres ügyeket, a melyeket még 1894 november elseje előtt a járásbíráknál, békebíráknál vagy szolgabíráknál indítottak, az eddigi törvények szerint az eddig illetékes bíróságok által tárgyalandók le és fejezendők be. November elsejét megelőzőleg, de november elsejénél későbbi időre kitűzött tárgyalási határnapon csak akkor lehet elmakacsolási ítéletet hozni, ha a felek, vagy ezek egyike a határra után két órával később sincsenek jelen. A mulasztásra s következményeire nézve különben ilyen esetekben is az 1893: XVIII. t.-cz. 50—56 §-ai maradnak irányadók. A november elseje előtt fölvetett bizonyítóeszközök, az oly sommás pörökben, a melyeket okt. végéig első bíróságilag még nem döntöttek el, alaki tekintetben az eddigi szabályzatok szerint, érdemi- leg azonban az 1893. XVIII. utasításai szerint ítélendők meg; ha azonban a bíró szükségesnek tartja, elrendelheti a nevezett törvénycikk alapján a bizonyító eljárás megújítását, vagy az eddig fölvetett bizonyítékok kiegészítését. A többi intézkedések adminisztratív természetűek.

— A szent-pétersvári nemzetközi gyümölcs- és borkiállítás szeptember 23-án nyitott meg a „Michael Manége“-ban Nariskin földmívelésügyi államtitkár által, az orosz főnemesség és a meghívott vendégek jelenlétében. A kiállítás egyike

a legimpozánsabb kertészeti kiállításoknak, mert a nagy orosz birodalom minden részéből Finnország és Szibériától kezdve, le a Krim-félsziget és Kaukázusig, továbbá Bessarabiától Khináig minden tartomány tehetsége szerint állított ki. A kiállításon Olasz- és Spanyolország kivételével minden külföldi állam részt vesz. Első helyen áll Franciaország, utána pedig Magyarország, mely a gyümölcskiállítási hejyiségnek több, mint egynegyed részét foglalja el s 111 kiállító által van képviselve. A magyar kiállítás oly izlésesen van rendezve s oly szép és gazdag, hogy a látogatók figyelmét állandóan leköti. A Gagarin herceg elnöke alatt működő s Szent-Pétervár előkelőségéből összeállított bizottság tiszteletére rendezett banketten 22-féle magyar bort is mutattak be, a mely méltó tetszésben részesült. A magyar kiállítók közül különösen kiválik az új budapesti kir. kertészeti tanintézet, a kolozsmonostori gazd. tanintézet, Mathiász János, Hajós, József, Forster Géza stb. kiállításai.

— Erdélyi székely fiúk erdészeti szakiskolája. Egy pár év előtt a földmívelésügyi miniszterium Görgény-Szent-Imrén erdőőri szakiskolát létesített. Ezen iskolában a napokban tartották meg az évrő vizsgálatokat igen jó eredménnyel. A vizsgálaton a földmiv. miniszteriumot Göngyöri Béla erdőfelügyelő képviselte és Feilitzsch Arthur báró erdőigazgató elnököt. Az erdővel borított Székelyföldön ezen iskola létesítése nagyon szükséges volt, a mit legjobban bizonyít azon tény, hogy az intézetet most végzett fiatal erdőőrök az erdőbirtokok azonnal alkalmazták. A vizsgálatot 28 első éves és 24 másodéves növendék tette le.

— Árpakivitelünk szeptemberben. A múlt hó árpakivitelünkre kedvező volt. Kivitetett Fiuméből tengeri uton 97,131 métermázsá, míg 1893. szeptemberben csak 86,879 métermázsá. Augusztus 1 től szeptember végéig összesen 135,412 métermázsá árpát vittek ki, vagyis 48,185 métermázsával többet, mint a múlt év megfelelő időszakában. A kivitel a következőképp oszlott meg: Anlia 76,933 q, Hollandia 42,186 q, Belgium 10,386 q, Algír 4778 q, Olaszország 605 q, és Málta 100 q. A nagyobb mérvű kivitel első sorban a magyar sörárpa ezidei kitűnő minőségének tudható be. A magyar árpa keresett cikk most már Nyugat-Európa piacain is, míg azelőtt kivitelünk jobbara csak Németország és a Svájcra szorítkozott. A fumei árpakivitel az idén, valószínűleg Angliába és Hollandiába lesz jelentékeny. Franciaországba az idén aligha lesz kivitel, mert ott az árpatermes ugy minőségre, mint mennyiségre nézve jól sikerült.

— Uj salétronsavas telepek. Hír szerint Egyiptusban, nem messze a Nilustól, határtalan kiterjedésű nitrat-telepnek jöttek nyomára, melyből a körülfekvő falak lakossága már évek óta trágyaszükségletét fedezte. A német kormány ennél fogva két tudóst küldött ki, kiknek feladatává tétetett különösen azt kellett felderíteni, hogy az új telep terméke európai piacra hozható-e? A két kiküldött kedvezően vélekedett a nitrat-telepről, miután az nem fekszik messzebb, csak három angol mértföldre a Nilustól. Így a vele megrakott tevék s számarak háromszor fordulhatnak a Nilusig. Az egyiptusiak már évezredek óta előnyösen trágyáznak a nitratokkal. Csodálatos, hogy mai napig a világ mit sem tudott róluk.

— A gyümölcsbor Franciaországban. Franciaország 88 departementjében 1.609 ezer hektoliter gyümölcsbort készítettek. Ebbe a számba nincs bele véve az a mennyiség, mely a hulladékgyümölcsből lön előállítva. A kivitel 12.808 hektoliter volt és a szállítás nem rontja minőségét. Egy-maga Páris évenként 127 ezer hektoliter gyümölcsbort fogyaszt, 300 ezer hektoliter sör és 4.500 ezer hektoliter borfogyasztással szemben. Ott egy hektoliter gyümölcsbor 8 frank 50 centime és kedvelt itala a lakosságnak.

— Baromfi-kiállítás Debreczenben. A debreczeni második nemzetközi baromfikiállítás, melyet az orsz. baromfitenyésztési egyesület rendezett, fényes eredménnyel záródott. Több mint 200 kiállító vett benne részt s bár a kiállítás helyisége elég tágas volt (1600 négyzetgözl), mégis több kiállítót helyszűke miatt kellett visszautasítani.

— Idei komlótermelés. Az idej komlótermelés ugy nálunk, mint Ausztriában az idén ki-

Szőlő-trágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar- részvény-társaság

BUDAPESTEN

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitünő minőségű műtrágyáit;

u. m. **Szőlő-trágyát, Rét-trágyát, Here-műtrágyát,**
csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,
chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-,
répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. —
Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: **Külső-soroksári-út,**
régii lóverseuytér, vagy **Kiss Ernő** vaskereskedő **Kolozsvárt,** a ki az erdélyi részekre **egyedüli**
és **kizárólagos** nagy raktárt tart; honnan a műtrágya anyagok közvetlenül és **jutányos** áron
beszerezhetők — szavatolt belérték mellett — bármily mennyiségben.

Gyárak: **Budapesten és Zsolnán.**

Posta és távirdahivatal Budapest kénsavgyár.

201. (42-x)

Rét-trágya.

Raktár TAUFFER FERENCZ utóda cégnél

KOLOZSVÁRT.

Az első szegedi cs. és kir. szabadalmazott

Műtrágyagyár Részvénytársaság

ajánlja a nagy érd. gazda közönség figyelmébe saját gyártmányu és szavatolt
növényi-tápanyag tartalmu

phosphor
nitrogén
kali

műtrágyáit

nemkülönböztetve szabadalmát képező

különlegességeit
mindennemű gazdasági növényekre.

A gazdaközönség kényelmére gyártmányainkból állandó nagy raktárt tart
TAUFFER FERENCZ utóda magkereskedő cég KOLOZSVÁRT.

Árjegyzéket és a műtrágyák alkalmazására vonatkozó vezérfontat bárkinek kész-
séggel küld.

117 (42-x)

az igazgatóság.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE.

BUDAPEST, ALKOTMÁNY UTCZA 31. SZÁM.

Lóhere, luczerna és egyáltalán gazdasági
magvakat
legmagasabb áron vásárolunk.

MŰTRÁGYÁK-, ERŐTAKARMÁNYOK-
Gazdasági gépek.

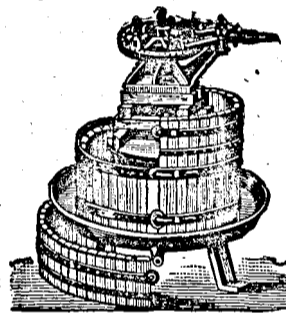
Szives figyelmébe ajánljuk a t. cz. gazdaközönségnek üzleti heti értesítőn-
ket, melyet kívánatra bárkinek megküldjük.

201. (6-x)

Gyümölcs-értékesítésre.

Sajtók gyümölcs és bor-préselésre

legujabb, kitünő szer-
kezettelEredeti gyártmányok
folytonosan működő
kettős nyomószere-
zettel és nyomásza-
bályozóval.A legnagyobb munkaké-
pesség 20 százalékkal
nagyobb mint minden
egyéb sajtónál.

Gyümölcs- és szőlő-zúzó

Szőlő-gereblyezők (Bogyófejtő gépek.)

Teljes szüretelő berendezések, állók és szállíthatók.

Gyümölcslé-sajtók, bogyómalmok gyümölcslé
készítésére. — Aszaló-készülékek gyümölcs
és vetemény számára. 271 (9-x)Legujabb önműködő szabad. szőlővessző-
és növény-permetező „Syphonia“

E gépeket különlegesség gyanánt gyártják

MAYFARTH PH. és Tsa.

cs. és kir. kizár. szab. gazdasági g. gyárak, vasöntöde
és gőzhámor

Bécs, II., Taborstrasse 76. sz.

Árjegyzékek és elismerő bizonyítványok ingyen. —
Képviselők felvételnek.

Utánzásoktól óvakodjunk.

Kwizda Ferencz János
osztr.-m. cs. és k. és románk udv. szál-
lító ker. gyógyszerháza, Korneuburgban.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Évek óta kipróbált, fájdalom-
csillapító házi szer köszvény,
csúsz és idegbajok ellen.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Kapható minden gyógyszerháza.

Tessék a védjegyre ügyelni
s a vételnél határozottan
kifejezni:

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

222 (12-15)

Árak:

1/4
palaeczk
1 frt o. é.1/2
palaeczk
60 kr.

VETŐMAG.

Tiszavidéki eredetű
rendkívül korán érő **BUZA**,
métermázsánként
8 frtért.

ŐSZIBORSÓ métermázsánként
10 forintért.

Kapható:

Gróf TELEKI ARVÉD

drassói uradalmában,

u. p. **Koncza.**

A buza ALVINCZEN, a borsó SZÁSZ-
RÉGENBEN feladva értendő a vétel-
árnak fenti czimre való beérkezte
után, zsákok ingyen.

265. (2-2)

Tisztán kölesönös. — Részvényesei nincsenek.

Az összes nyereség a biztosítottak
javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb
PÉNZINTÉZET

a világon.

Biztosítéki alapja

907 millió frank.

"THE MUTUAL"
NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.
ALAPÍTVA 1843.

Biztosít

emberéletet

legkülönbözőbb és

legelőnyösebb

módozatok szerint.

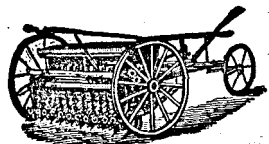
Prospektusokkal és tüzetesebb fel-

világosítással szolgál az 261 (17-x)

Erdélyi aligazgatóság

Kolozsvárt, Belhid-utca 16. sz. alatt.

Legújabb szerkezetű sorvetőgépeket, úgy sik
valamint hegyes talajhoz, továbbá egyetemes
ekéket rendkívül mérsékelt áron szállít:

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyára, **BUDAPEST**, Váci-körut 10 szám.

Kitünő lóherfejtőgépeinkre

különösen felhívjuk a t. gazdák figyelmét.

Érdeklődőknek felvilágosítás-
sal és erdélyi referentiákkal

289 (6-10) szívesen szolgálunk.

Árjegyzékek mindennemű gazdasági gépekről kívánatra ingyen és bérmentve.

Főraktár Budapest, 1894. augusztus 1-sőtől saját házban

244. (26-36)

VI., Váci-körut 57/a. sz.

Alakult 1856.

KÜHN E.

Alakult 1856.

gazdasági gépgyára Mosonban

ajánlja általánosan kedvelt, egyszerűségében feiülmulhatlan s több mint 14.000 példányban elterjedt

HUNGARIA DRILL és JUBILEUM DRILL

sorvetőgépeit leszállított áron.

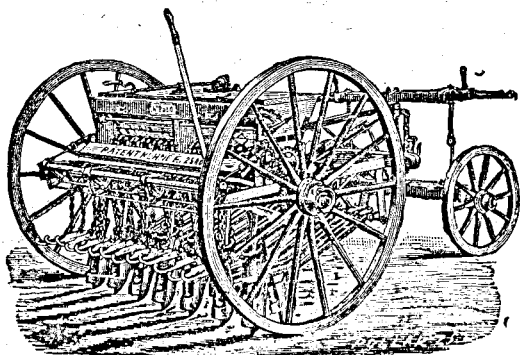
Hegyes hullámos területre „**MOSONI DRILL**” legjobb, legegyszerűbb sorvető.

Sack-féle ekék, két és több vasu ekék. **Laake-féle szántó földboronák** 12-féle nagyság-

ban, **Laacke-féle** kedvelt rétboronák. **Rosták, konkolyozók, kitünő szelelő magtárrosta,**

(33 frt) meglepő munkaképesség **Ventzky-féle füllesztők, szecska és répvágók stb. stb.**

Árjegyzékek bérmentve.

Főraktár Budapest, 1894. augusztus 1-től (saját ház) VI., Váci-körut 57/a.

EGERESI

műtrágya-gyár

KRAMMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, trágyafosz, chilisalétrom és egyéb különleges műtrágya-

termékeit. Talajvizsgálatok díjmentes. . eszközöketnek — Részletes árjegyzékkel szolgál a gyár központi irodája

Budapest, V., Dorottya-utca 9. szám.

202. (42-52)